

Státní energetická koncepce: uhlí versus hi-tech

Ministr Vladimír Tošovský navrhl novou Státní energetickou koncepci (SEK). Debata o ní dobře ilustruje programový spor o českou ekonomiku: zda ji dlouhodobě zaměřit na uhelné i uranové doly, vysokou spotřebu energie či export elektřiny – nebo postupně modernizovat, vyrábět více s menším množstvím energie, soustředit se na kreativní inovace, srazit import plynu či ropy a snižovat účty, které platí domácnosti a průmysl za energii.

Raději menší dovoz ropy a plynu, menší účty

Navržená koncepce dává přednost první možnosti. Výslovně se zaměřuje na pokračování v masivním vývozu elektřiny. Malá Česká republika je dnes třetím největším exportérem v Evropě.

Hnutí DUHA svojí iniciativou *Velká výzva* prosazuje konkrétní opatření, která v koncepci chybí – a jež by také u nás nastartovala hi-tech průmysl. Česká republika k tomu má dobré důvody:

- Česká ekonomika patří během prvních jedenácti měsíců loňského roku každý den – každý den – utratila 244 milionů korun za dovoz ropy a ropných výrobků.
- České rodiny zbytečně platí desetitisíce korun ročně navíc za teplo, plyn, elektřinu a benzín kvůli špatně izolovaným domům, autům s málo efektivními motory a energeticky náročným spotřebičům.
- Na každou vyrobenou korunu HDP ekonomika spotřebuje o 40–50 % více energie než státy staré evropské patnáctky. Proto má vysoké náklady a nízkou konkurenceschopnost.
- S více než 14 tunami na obyvatele a rok patříme k evropským rekordmanům v exhalacích skleníkových plynů.

Chybí hlavně legislativní rámeček pro inovace

Koncepci chybí konkrétní, propracovaný rámeček, který by republiku cíleně nasměroval

k inovacím, modernizaci průmyslu a menší závislosti na fosilních palivech.

Stát bude v příštích desetiletích požadovat snižování exhalací. Měl by rozumně, s dlouhodobým výhledem podnikům garantovat, co po nich hodlá chtít. Hnutí DUHA navrhlo a iniciativou **Velká výzva** prosazuje, aby zákonodárci přijali legislativu podle britského vzoru, jež stanoví, že znečištění bude klesat v průměru o 2 % ročně – krok po kroku, rok po roku. Rozhýbe tak investice do moderních čistých řešení, jako je zateplování domů, čistá energie či pohodlná veřejná doprava, místní potraviny nebo snadná recyklace. Pro českou ekonomiku s technickou tradicí, výbornými inženýry či kvalifikovanými dělníky jsou nová průmyslová odvětví dvojnásobnou příležitostí.

Takový zákon bude vyžadovat širokou, důkladnou politickou dohodu. V Británii jej navrhla vláda s podporou obou hlavních opozičních stran, Konfederace britského průmyslu či odborů. Státní energetická koncepce by proto měla pouze stanovit, že obdobnou legislativu budeme mít, nikoli však rozhodovat o jejím obsahu.

Více informací o navrženém zákoně na: www.velkavyzva.cz/pics/velka_vyzva_brozura.pdf

A také plán zateplování domů

Státní energetické koncepci chybí konkrétní plán, jak zajistit vytápění českých domů a přitom srazit spotřebu uhlí i plynu – a snížit tak dovoz z Ruska, exhalace i rodinné účty za energii.

Možnosti zateplování domů a výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie, které spočetla Pačesova komise, činí 306 milionů gigajoulů: takže jsou větší než kompletní spotřeba plynu a uhlí k vytápění. Samotné zateplování a obdobná opatření v budovách mohou ušetřit pětkrát více energie, než kolik by dodávalo kontroverzní rozšiřování uhelných dolů na Mostecku. Ale koncepce neobsahuje cílená opatření, jež by těchto příležitostí využila.

SEK musí naplánovat, že stát bude vkládat část svých výnosů z fosilních paliv do nového **Fondu energetické nezávislosti**, který by pak financoval zateplení domů v celé zemi. Rozhýbe tak i stavebnictví a vytvoří desetitisíce pracovních míst. Ale využít těchto možností bude nějakou dobu trvat. Ekologické organizace proto navrhly, jak teplárny přechodně zásobovat uhlím ze stávajícího (státního) dolu Bílina. Chtějí přitom použít stejného mechanismu, který ministr Tošovský v SEK

chce použít pro kontroverzní důl ČSA. Více: www.hnutiduha.cz/publikace/ciste_teplo_mist_o_uhli.pdf

V koncepci také chybí další důležitá opatření. Není zde zákon na podporu obnovitelných zdrojů tepla, který by pomohl investicím do obecních vytopen na biomasu, bioplynových stanic či podobných projektů, a snížil tak dovoz plynu z Ruska. Nejsou tu konkrétní programy, které by nastartovaly nové technologie v podnicích. Český průmysl může už se současnými technologiemi rozumně vylepšit energetickou efektivností o 23 %: ekvivalent dvou jaderných elektráren v Dukovanech.

Větší uhelné doly

Koncepce navrhuje zrušení takzvaných limitů těžby, které chrání zbývající města a obce na Mostecku před rozšiřováním uhelných dolů. První na řadě by byl Horní Jiřetín a Černice. Vláda by tak kývla na vystěhování asi 2000 lidí – většina z nich o opuštění svého domova odmítá být jen jednat – a zbourání obcí. S plánem nesouhlasí 73 % obyvatel Ústeckého kraje (CVVM 2007).

Ale návrat k bourání obcí a velkodolům by Ústecku také vrátil škodlivou nálepku beznadějného kraje, kde se nedá žít a který neláká k investicím. Zaškrtní tak nadějně oživení ekonomiky a společnosti v Podkrušnohoří. Zdejší hospodářství se už několik let nerovná uhlí, uhlí a uhlí. Rychle tu rostou nová průmyslová odvětví a vznikají tisíce pracovních míst – mnohem více, než kolik zaměstnává celý Czech Coal.

Ministr Tošovský také navrhuje zahájit těžbu černého uhlí v rekreační oblasti v Beskydech, kde se proti záměru postavily desetitisíce místních lidí, a navzdory protestům obcí otevřít uranové doly na Liberecku nebo na Vysočině.

Vyvlastňování a omezování majetku

Cena, kterou má společnost za koncepci platit, však nekončí stěhováním tisíců lidí, poškozováním krajiny a toxickým odpadem. Ministerstvo chce také otevřít cestu pro vyvlastňování soukromých pozemků kvůli dolům nebo energetickým projektům – a to tak, aby uhelné společnosti nezdržovala dlouhá vyjednávání o ceně: „Pro stavby ve veřejném zájmu stanovit nástroje přiměřeného hodnocení tržní hodnoty výkupu nezbytných pozemků. Pro přípa-

dy uplatnění vyvlastnění upravit legislativu tak, aby stanovení náhrady nemělo odkladný nebo brzdící účinek na průběh vyvlastnění a navazujícího povolovacího řízení.“

Nereálné snižování exhalací

Koncepce předpokládá, že české exhalace skleníkových plynů kvůli vysoké spotřebě uhlí, ropy a plynu a velkému exportu do roku 2050 klesnou pouze zhruba o 30 %. Je to naprosto nerealistický návrh. Vláda slibuje průmyslu mantinely, které nedokáže splnit. Mezinárodní závazky, jež dříve či později vzniknou, budou podstatně vyšší. Pačesova komise spočetla, že Česká republika potřebuje snížit exhalace o 66–93 %. Už platná evropská legislativa vyžaduje pokles o 20 % – ovšem už do roku 2020.

Vydalo Hnutí DUHA, únor 2010

A› Údolní 33, 602 00 Brno
T› 545 214 4 31
F› 245 214 428
E› info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA s úspěchem prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás. Navrhujeme konkrétní opatření, jež sníží znečištění vzduchu a vody, pomohou omezit množství odpadu, chránit krajinu nebo zbavit potraviny toxických látek. Naše práce zahrnuje jednání s úřady a politiky, návrhy zákonů, kontrolu průmyslových firem, pomoc lidem, rady domácnostem a vzdělávání, výzkum, informování novinářů i spolupráci s obcemi. Hnutí DUHA působí celostátně, v jednotlivých městech a krajích i na mezinárodní úrovni. Je českým zástupcem Friends of the Earth International, největšího světové federace ekologických organizací.